МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та соціально-гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної роботи
_____ Слободян С. О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

History of Ukrainian nationhood

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

тип дисципліни вибіркова

мова викладання українська

Миколаїв – 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ»* є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузей знань

«___» _____ 2024 року. 17 с.

Розробник: *Матвієнко Л. В., кандидат історичних наук, доцент кафедри психології, філософії та соціально-гуманітарних дисциплін.*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ»* розглянуто на засіданні *кафедри психології, філософії та соціально-гуманітарних дисциплін*

Протокол №5 від «19» січня 2024 р.

Завідувач кафедри Гогоренко О.В.

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ»* розглянуто Науково-методичною комісією *Навчально-наукового гуманітарного інституту*

Протокол №7 від «15»_лютого_2024 р.

Голова Бобіна О. В.

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ»* погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу Лабарткава А. В.

Робоча програма навчальної дисципліни *«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ»* затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол №1 від «_21_»лютого_2024 р.

Голова НМР НУК Слободян С.О.

© НУК, 2024

ЗМІСТ

Вступ 4
1. Опис навчальної дисципліни 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни 5
3. Очікувані результати навчання 5
4. Програма навчальної дисципліни 6
5. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування 9
6. Форми поточного та підсумкового контролю 10
7. Критерії оцінювання результатів навчання 14
8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення використання яких передбачає навчальна дисципліна 14

ВСТУП

Анотація

Кожен громадянин України має розуміти і знати історію держави.

Курс «Історія української державності» є актуальним у сучасний період. Студенти матимуть змогу розглянути особливості та розвиток українських держав. Актуальними є питання історичної спорідненості та відмінності політичних, міжнародних, економічних, релігійних та соціальних процесів в тогочасних українських державах.

Цей курс надає змогу студентами зрозуміти недоліки та здобутки українських урядів у контексті європейської інтеграції. У контексті вибіркового курсу студенти матимуть змогу з'ясувати питання етногенезу українців, становлення православної церкви, розглянути соціально-економічні та політичні процеси українських держав, проаналізувати особливості геополітичного становища України у період сьогодення в умовах війни з Російською федерацією.

Ключові слова: історія України, держава, етнос, церква, політика, цивілізація, народ.

Abstract

Every citizen of Ukraine must understand and know the history of the state.

The course "History of Ukrainian Statehood" is relevant in the modern period. Students will have the opportunity to consider the peculiarities and development of Ukrainian states. The issues of historical relatedness and differences of political, international, economic, religious and social processes in the Ukrainian states of this period are relevant.

This course will enable students to understand the shortcomings and successes of Ukrainian governments in the context of European integration. As part of the elective, students will have the opportunity to explore the origins of ethnogenesis of Ukrainians and the emergence of the Orthodox Church, consider the socio-economic and political processes of Ukrainian states, and analyze the specifics of the geopolitical formation of Ukraine in the current period under the conditions of war with the Russian Federation.

Keywords: history of Ukraine, state, ethnicity, church, politics, civilization, people.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3"></td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Електронний адрес РПНД на сайті Університету</td><td rowspan="8"></td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>4-й</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 150</td><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>138 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4;
самостійної роботи студента – 6.</td><td rowspan="2">Освітній рівень:
перший рівень (бакалаврський)</td><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю:
комбінована</td></tr>
</table>

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни *«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ»* – поглиблення знань з історії України в критично-аналітичному контексті у відповідності до потреби:

1) формування свідомого, патріотичного громадянина з критичним складом мислення;

2) формування громадянського демократичного суспільства і суверенної правової держави.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті опанування курсу студенти мають знати:

- суть основних проблем історії та сучасного буття народу України;
- основні закони та етапи розвитку людської спільності;
- витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах;
- суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- історичні події;
- зародження та розвиток української державності;
- процеси розбудови сучасної незалежної української держави.

Студенти повинні вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану інформацію;
- орієнтуватись у науковій періодизації історії України;
- вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою, працювати з першоджерелами, літературою;
- аргументовано відстоювати власну думку й позицію щодо історичних подій, фактів, персоналій;
- інтегрувати явища національної культури в контексті європейської та світової культури;
- самостійно складати конспект, тези, готувати реферат, доповідь на конференцію, відповіді на семінарське заняття;
- вміти дискутувати, писати наукові студентські роботи.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Етнополітична історія України: особливості, основні етапи і складові елементи

Тема 1. Особливості етнополітичної історії України.

1. Проблема заселення Східної Європи слов'янами: походження і виокремлення слов'ян, формування трьох груп слов'янських племен. Племінні союзи східних слов'ян. Особливості першого етапу етногенезу українців – формування української народності (кінець VI–XIII ст.). Походження слів «Русь», «Україна». Другий етап етногенезу українців – особливості формування українського народу (XIV–XVIII ст.). Походження назви «Малоросія». Третій етап етногенезу українців – формування української нації (XIX–XXI ст.). Формування української політичної нації в 1991–2014 рр. Кінець мирного етапу формування української політичної нації (листопад 2013 р. – лютий 2014 р.). Українська політична нація в боротьбі з агресією Російської федерації. Російсько-українська війна 2022-2024 рр. Основні етапи етнополітичної історії України.

2. Історико-етнографічні особливості українського народу. Етнографічне районування України. Етнічні групи українців. Неукраїнське населення України: походження, етапи заселення. Етнополітичні та ментальні відмінності білорусів, руських та українців.

Література: [2], стор. 56-70; [5], стор. 31-38; [10], [11] стор.31-33.

Тема 2. Неслов'янські держави на території України.

1. Сутність і зміст поняття держави. Характеристика держави. Завдання держави. Особливості процесу державотворення в Україні. Основні етапи і особливості існування національної держави.

2. Неслов'янські держави на території України: Кіммерія, Скіфія, Сарматія. Ареал розселення. Грецькі міста-поліси на території України. Політичний лад. Господарське життя, соціальний устрій, релігія та мистецтво.

Література: [11], стор. 22-31; [20], [21], [24]. [26].

Тема 3. Київська Русь та Галицько-Волинська держава.

1. Київська держава – перша держава східних слов'ян і українців. Передумови утворення Русі-України та її територія. Теорії походження, причини утворення, етапи існування і розвитку Київської держави. Їх оцінка в сучасній історіографії. Політичний лад першої української держави. Соціальна структура населення. Роздробленість Русі. Трансформація релігійних уявлень населення. Українські князівства в XII ст. Економічне і політичне зміцнення українських князівств. Галицьке князівство. Волинське князівство. Чернігівське князівство. Галицько-Волинська держава – друга українська держава. Історичне значення Київської держави та Галицько-Волинської держави. Політичні діячі перших українських держав: їхні здобутки і прорахунки. Зовнішня та внутрішня політика українських князів. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Причини занепаду Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

2. Монголо-татарська навала на українські землі. Особливості політичного розвитку українських земель в умовах панування Литви і Польщі (XIV ст. – 1648 р.). Кревська та Люблінська унія.

Література: [11], стор. 39-81; [12], стор. 4-16; [20], [23].

Тема 4. Гетьманщина – українська держава (1649–1783 рр.).

1. Гетьманщина 1649–1781 рр. – третя українська держава. Повстання, визвольна війна, революція, і творення держави українського народу в Новий час. Характеристика основних етапів формування і існування Гетьманщини. Адміністративно-політичний устрій держави. Релігійне життя населення. Міжнародні відносини Гетьманщини. Ліквідація Гетьманщини. Гетьмани України: їхні здобутки і прорахунки. Внутрішні та зовнішні причини занепаду Гетьманщини.

2. Особливості соціально-економічного, політичного розвитку українських земель в умовах панування Російської імперії, Польщі, Австро-Угорщини в XVII–XX ст.

Література: [11], стор. 140-176; [12], стор. 19-24; [22], [25].

Тема 5. Українські держави періоду 1917–1920 рр.

1. Національні держави в 1917–1921 рр. – основні етапи формування і існування. Українська народна республіка періоду Центральної ради. Гетьманський переворот і Українська держава П. Скоропадського. Прихід до влади Директорії (основні проблеми та її занепад). Проголошення ЗУНР. Акт об'єднання УНР і ЗУНР 22 січня 1919 р. та його значення. Міжнародна політика УНР періоду Центральної Ради. Зовнішня політика Гетьманату і Директорії в 1918–1921 рр. Причини поразки українських національних держав в 1917–1921 рр.

2. Встановлення радянської влади в Україні в 1917–1922 рр. Війна радянської Росії проти незалежної України. Дипломатичне визнання України в 1918–1922 рр. Зовнішня політика радянської України (1917–1922). «Державність» України складі СРСР. Особливості політичного розвитку України в 1922–1991 рр.

Література: [11], стор. 302-363, 411-433; [12], стор. 25-40; [28]; [29]; [30].

Тема 6. Україна у період Незалежності..

1. Відродження держави українського народу в 1990–1991 рр. Проблеми становлення нової держави. Економічний розвиток. Внутрішня та зовнішня політика українського уряду. Релігійне життя населення. Антиукраїнська політика Російської федерації в 1991–2014 рр. Окупація Росією Криму і окремих районів Донецької і Луганської областей в 2014 р.

Оголошення Росією гібридної війни українській державі. Війна української держави і українського громадянського суспільства проти Росії. Російсько-українська війна 2022-2024 рр.

Література: [11], стор. 558-686; [12], стор. 41-53.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Етнополітична історія України: особливості, основні етапи і складові елементи								
Тема 1. Особливості етнополітичної історії України	18	4	4	10	18	2	–	18
Тема 2. Неслов'янські держави на території України	18	4	4	10	18	–	–	16
Тема 3. Київська Русь та Галицько-Волинська держава	24	8	6	10	24	2	2	20
Разом за змістовим модулем 1	**60**	**16**	**14**	**30**	**60**	**4**	**2**	**54**
Змістовий модуль 2. Особливості становлення української державності.								
Тема 4. Гетьманщина – українська держава (1649–1783 рр).	28	4	4	20	1	–	2	28
Тема 5. Українські держави періоду 1917–1920 рр.	36	8	8	20	9	–	2	28
Тема 6. Україна у період Незалежності.	26	2	4	20	9	–	–	28
Разом за змістовим модулем 2	**90**	**14**	**16**	**60**	**90**	**2**	**4**	**84**
РАЗОМ ЗА КУРСОМ	**150**	**30**	**30**	**90**	**150**	**6**	**6**	**138**

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Особливості етнополітичної історії України	5	–
2	Неслов'янські держави на території України	5	–
3	Київська Русь та Галицько-Волинська держава	5	2
4	Гетьманщина – українська держава (1649-1783 рр.)	5	–
5	Українські держави періоду 1917-1920 рр.	5	2
6	Україна у період Незалежності	5	2
	Разом	**30**	**6**

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – 0,5 год/1 год. занять (1 година на 1 лекцію);
- підготовка до практичних занять – 1-2 год/1 заняття;
- підготовка до семінарських занять– 2-4 год/1 заняття;

• підготовка до лабораторних робіт – 2-3 год/1 робота;

• написання рефератів, есе, виконання розрахункових, розрахунково-графічних або графічних робіт, домашньої контрольної роботи, перекладу, аналітичний огляд, аналіз практичних, проблемних ситуацій (обсяг однієї роботі 10-20 аркушів А4) – мінімум 15 годин на 1 роботу;

• підготовка до контрольних заходів – (15-30) год. на 1 захід.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Підготовка до семінарів	15	12
2.	Написання есе	25	30
3.	Наукова стаття	15	30
4.	Складання тестових завдань	10	26
5.	Підготовка до МКР	15	–
6.	Написання домашньої контрольної роботи	–	30
7.	Підготовка до складання заліку	10	10
	Разом	**90**	**138**

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДІВ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Методи навчання: способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме (обрати необхідне):

для всіх видів занять:

• робота з літературою - опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольно-корекційної функції в умовах формальної, неформальної та інформальної освіти;

• пояснення - словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення;

• дискусія - обмін поглядами щодо конкретної проблеми з метою набуття нових знань, зміцнення власної думки, формування вміння її обстоювати;

• диспут - цілеспрямоване зіставлення різних поглядів на наукову чи суспільну проблематику з метою формування у здобувачів оцінних суджень, зміцнення світоглядних позицій;

для лекційних занять:

• лекція - усний виклад навчального матеріалу, який характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;

• бесіда - питально-відповідний метод, завдання якого - спонукати здобувачів до актуалізації відомих і засвоєння нових знань шляхом самостійних роздумів, висновків і узагальнень; різновиди бесіди : репродуктивні (спрямовані на відтворення раніше засвоєного матеріалу), катехізичні (передбачають точне відтворення формулювань, запам'ятовування відповідей), евристичні (підводять здобувачів до самостійних висновків);

• ілюстрування - показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символьному

зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;

для семінарських занять:

- вправа - планомірне, організоване, повторне виконання дій із метою оволодіння ними або підвищення їх якості;
- практична робота - метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків;
- дидактична гра - спеціально створена ситуація (модель реальності) для формування певних практичних навичок та умінь;

методи контролю і самоконтролю:

- фронтальне опитування;
- контрольні роботи, диктанти, письмові заліки;
- контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання:

- пояснювально-ілюстративний метод - повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації здобувачами;
- проблемного викладу – постановка викладачем перед здобувачами проблеми і визначення шляхів її розв'язання з приховуванням можливих пізнавальних суперечностей;
- частково-пошуковий - метод, за якого певні елементи знань повідомляє викладач, а частину здобувачі здобувають самостійно, відповідаючи на поставлені запитання чи розв'язуючи проблемні завдання;
- дослідницький – творче застосування знань, оволодіння методами наукового пізнання, формування досвіду самостійного наукового пошуку.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання виступають:

- залік;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проєкти;
- командні проєкти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю та заліку. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 60 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на семінарах	**Критерії оцінювання**
5-4	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
3	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
2	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
0	Студент не дає відповіді.

Поточний модульний контроль у формі написання МКР

Написання МКР (денна форма навчання)	**Критерії оцінювання**
10-8	Робота виконана у встановлений термін. Виконана самостійно. Відповідь на питання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
7-5	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу та формулюванні висновку.
4-3	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, не містить висновків.
2-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні.
0	Робота не виконана

Наукова стаття	Критерії оцінювання
20-18	Робота виконана у встановлений термін. Мета статті сформульована вірно. Виклад основного матеріалу аргументований, логічний, містить правильну термінологію. Висновок повний, логічний, містить аналіз.
17-16	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу, висновок містить деякі неточності.
15-14	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, висновок не відповідає поставленій меті статті.
13-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
0	Студент не виконав завдання.

Складання тестових завдань	Критерії оцінювання
10-7	Робота виконана у встановлений термін. Питання змістовні, мають чітке формулювання, хронологія подій встановлена вірно.
6-4	Робота виконана у встановлений термін. Питання змістовні, категоріальний апарат міст несуттєві помилки, існують недоліки в оформлені.
3-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Питання нелогічно сформульовані, незмістовні, категоріальний апарат міст суттєві помилки, існують недоліки в оформлені та хронологічний період встановлений невірно.
0	Студент не виконав завдання.

Контрольна робота (заочна форма навчання)	Критерії оцінювання
35-30	Робота виконана у встановлений термін. Виконана самостійно. Відповідь на питання правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки, повний список літератури.
29-23	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу та формулюванні висновку.
22-15	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, не містить висновків.
15-1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні.
0	Робота не виконана.

Есе	Критерії оцінювання
10-8	Робота виконана у встановлений термін. Актуальність есе сформульована вірно. Виклад основного матеріалу аргументований, логічний, містить правильну термінологію. Висновок повний, логічний, містить аналіз.
7-6	Робота виконана у встановлений термін. Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу, висновок неаргументований.
5-4	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, не містить висновку.
3-2	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована, висновок відсутній.
0	Робота не виконана.

Залік	Критерії оцінювання
10-8	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, категоріальним апаратом та хронологією. Дає чіткі та правильні відповіді на поставлені питання викладача. Контрольна робота виконана у встановлений термін.
7-4	Відповідь студента частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, існує плутанина у категоріальному апараті та хронології. Контрольна робота виконана з порушенням встановлених термінів.
3-1	Відповідь студента має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія та хронологія. Висновки відсутні. Контрольна робота виконана з порушенням встановлених термінів
0	Студент немає відповіді на поставлені питання викладача. Контрольна робота не виконана.

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Участь у семінарських заняттях	6 х 5 балів = 30 балів	3 х 5 балів = 15 балів
Поточний модульний контроль	2 х 10 балів = 20 балів	–
Наукова стаття	20 балів	20 балів
Складання тестових завдань	10 балів	10 балів
Написання есе	10 балів	10 балів
Контрольна робота	–	35 балів
Залік	10 балів	10 балів
Всього	**100**	**100**

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1	Участь у семінарських заняттях	5		–
	Т2	Участь у семінарських заняттях	5		–
	Т3	Участь у семінарських заняттях	5	Участь у семінарських заняттях	5
ПМК		Модульна контрольна робота	10		–
ЗМ 2	Т4	Участь у семінарських заняттях	5		–
	Т5	Участь у семінарських заняттях	5	Участь у семінарських заняттях	5
	Т6	Участь у семінарських заняттях	5	Участь у семінарських заняттях	5
ПМК		Модульна контрольна робота	10		–
Наукова стаття			20		20
Складання тестових завдань			10		10
Написання есе			10		10
Контрольна робота			–		35
Підсумковий контроль		Залік	10	Залік	10
Сума			**100**		**100**

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грушевський М. Історія України-Руси: в 11 т., 12 кн. / гол. редкол. П. С. Сохань. Київ: Наук. думка, 1991-1997.

2. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2 т. 3-тє вид. Київ: Либідь, 1995. Т. 1. 627 с.

3. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2 т. 3-тє вид. Київ: Либідь, 1995. Т. 2. 608 с.

4. Субтельний О. Україна: Історія. Київ: Либідь, 1994. 736 с.

5. Дорошенко Д. Нарис історії України: у 2-х томах. Київ: Глобус, 1992.

6. Енциклопедія історії України: у 10 томах / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Київ: «Наукова думка», 2003–2012. Т. 1-9. А-С.

7. Історія України / В. Ф. Верстюк, О. В. Гарань, О. І. Гуржій та ін.; під ред. В. А. Смолія. Київ: Альтернативи, 1997. 416 с.

8. Бобіна О. В. Україна і світ. Методичні вказівки для самостійного вивчення тем з історії України «Україна в системі міжнародних відносин» і «Українська діаспора». Миколаїв: НУК, 2007. 46 с.

9. Бобіна О. В. Нариси з історії України: навчальний посібник. Миколаїв: НУК, 2010. 138 с.

10. Бойко О. Д. Історія України: підручник. 4-те вид., доповн. Київ: Академвидав, 2012. 704 с.

11. Матвієнко Л. В. Україна в системі міжнародних відносин: методичні рекомендації. Миколаїв: НУК, 2020. 104 с.

12. Матвієнко Л. В. Соціальні рухи: методичні вказівки для самостійного вивчення теми з історії України. Миколаїв: НУК, 2007. 40 с.

13. Матвієнко Л. В. Лекційний матеріал до теми «Козацтво в історії України»: методичні вказівки для самостійного вивчення. Миколаїв: НУК, 2014. 53 с.

14. Мицик Ю. А., Бажан О. Г. Історія України: навч. посіб. Київ: «КЛІО», 2015. 677 с.

15. Тригуб П. М. Історія міжнародних відносин: 1789– 1918: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 382 с.

16. Дещинський Л. Є. Міжнародні відносини України: історія і сучасність: навч. посібник. Львів: «Бескід Біт», 2004. 320 с.

17. Українське народознавство: навч. посіб / за ред. С. П. Павлюка; передмова М. Г. Жулинського. 3-тє вид., випр. Київ: Знання, 2006. 568 с.

18. Горбулін В. Світова гібридна війна: український фронт. Київ: Фоліо, 2017. 496 с.

19. Бобіна О. В. Економіка України: основні етапи історії: методичні вказівки для самостійного вивчення теми. Миколаїв: НУК, 2014,

20. Яневський Данило. Грушевський, Скоропадський, Петлюра. Харків: Фоліо, 2020. 795 с.

21. Бойко І. Київська держава. *Голос України.* 2019. 23 лют. (№ 38). С. 1, 5–7.

22. Бойко О. новітня історія України (2014-2019 рр.) : навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2020. – 160 с. – (Серія «Альма-матер»).

23. Святоцький О., Бойко І. Витоки, етапи становлення та розвиток української державності. *Право України.* 2020. № 1. С. 17–40.

24. Смолій В. Українська держава середини XVII століття. *Голос України.* 2019. 23 лют. (№ 38). С. 1, 10–11.

25. Щодра О. "Народ їхній називається рос і король їхній іменується хаканом...": міжнародне визнання Київської Русі та початки формування української державності. *Голос України.* 2018. 18 квіт. (№ 72). С. 14–15.

26. Чорна С. Історія в мапах: від кімерійців до сьогодення. *Голос України.* 2018. 23 серп. (№ 157/158). С. 6.

27. Шевчук Л., Шевчук Т. Основоположні засади та чинники формування національної правової системи Української козацької держави – Гетьманщини. *Право України.* 2020. № 1. С. 140–158.

28. Святоцький О. Українська державність: поняття, основні ознаки, символи, атрибути, витоки та етапи становлення. *Голос України.* 2019. 23 лют. (№ 38). С. 1, 12–13.

29. Бойко І. Історичне значення відродження української державності у період визвольних змагань1917–1921 рр. *Право України.* 2017. № 3. С. 87–95.

30. Захарченко П. Зовнішньополітична діяльність Центральної Ради Української Народної Республіки на мирних переговорах у Бресті (1917–1918 рр.). *Право України.* 2017. № 11. С. 70–77.

31. Бойко І. Західноукраїнська Народна Республіка та її місце в історії національного державотворення (до 100-річчя проголошення). *Право України.* 2018. № 10. С. 165–184.

Допоміжна література

1. Історія релігії в Україні: навчальний посібник / А. М. Колодний, П. Л. Яроцький, Б. О. Лобовик та ін.; за ред. А. М. Колодного, П. Л. Яроцького. Київ: Знання, КО, 1999. 735 с.

2. Бойко О. Д. Нариси новітньої історії України (1985–1991 рр.): навчальний посібник. Київ: Кондор, 2008. 357 с.

3. Велика історія України: у 2-х томах / зладив М. Голубець. Київ: Глобус, 1993. Т. 1. 352 с.

4. Велика історія України: у 2-х томах / зладив М. Голубець. Київ: Глобус, 1993. Т. 2. 400 с.

5. Грушевський М. Иллюстрированная история Украины. Київ: М. П. «Левада», 1995. 696 с.

6. Етнографія України: навчальний посібник / за ред. С. А. Макарчука. Львів: Світ, 1994. 520 с.

7. Історія України / відп. ред. Ю. Сливка; керівник авт. кол. Ю. Зайцев. 4-те вид. Львів: Світ, 2003. 520 с.

8. Історія України: навчально-методичний посібник для семінарських занять / В. М. Литвин, А. Г. Слюсаренко, В. Ф. Колесник та ін.; за ред. В. М. Литвина. Київ: Знання, 2006. 460 с. с.

9. Крип'якевич І. П. Історія України / відп. редактори Ф. П. Шевченко, Б. З. Якимович. Львів: Світ, 1990. 520 с.

10. Лановик Б. Д., Матейко Р. М. Економічна історія України і світу. 7-ме вид. стер. Київ: Вікар, 2005. 486 с.

11. Світлична В. В. Історія України: навчальний посібник для студентів неісторичних спеціальностей вищих закладів освіти. 2-е вид. Київ: Каравела; Львів: Новий світ, 2002. 304 с.

12. Україна і світ. Історія господарства від первісної доби і перший цивілізацій до становлення індустріального суспільства: навчальний посібник для вузів / В. Б. Лановик, З. М. Матисякевич, Р. М. Матейко та ін.; за заг. ред. Б. Д. Лановика. Київ: Генеза, 1994. 368 с.

13. Україна у міжнародних відносинах XX століття: навч. посібник / за ред. проф. Малика Я. Й. Львів: Світ, 2004. 468 с.

14. Ульяновський В., Крижанівський О., Плохій С. Історія церкви та релігійної думки в Україні: у 3-х кн. Київ, 1994.

15. Уривалкін О. М. Історія України (середина XIII – середина XVII ст.): навчальний посібник. Київ: Кондор, 2005. 248 с.

16. Юрій М. Ф. Етногенез українського народу. 3-тє вид. Київ: Кондор, 2007. 262 с.

17. Юрій М. Ф. Соціокультурний світ України: монографія. 2-е вид. Київ: Кондор, 2004. 738 с.

18. Андрусишин Б. Культурно-освітній фактор у державотворчих процесах Української Народної Республіки доби Української Центральної Ради. *Право України.* 2017. № 11. С. 117–135.

19. Бойко І. Правове регулювання суспільних відносин в Українській Народній Республіці. *Право України.* 2017. № 11. С. 87–100.

20. Власенко С. Конституція Української Народної Республіки як основний закон європейського зразка. *Право України.* 2017. № 11. С. 78–86.

21. Гончаренко В. Законодавчі органи України за часів української революції 1917–1921 рр. *Право України.* 2017. № 3. С. 20–30.

22. Гончаренко В. Утворення Української Народної Республіки як важливий етап на шляху до незалежності України. *Право України.* 2017. № 11. С. 32–39.

23. Єрмолаєв В. Гетьманат і Директорія: спроби відновлення вищих представницьких органів. *Право України.* 2017. № 3. С. 62–79.

24. Захарченко П. Виборче законодавство Української Центральної Ради: історико-правовий досвід ухвалення та реалізації. *Право України.* 2017. № 3. С. 31–37.

25. Кагаров Є. Нарис історії етнографії. – Київ: Центр учбової літератури, 2021. – 44 с.

26. Козаченко А. Проблема реформи місцевого самоврядування за доби Української Народної Республіки. *Право України.* 2017. № 11. С. 109–116.

27. Мірошниченко М. "Закон про національно-персональну автономію" Української Народної Республіки: історичне значення для сучасної конституційно-правової практики України. *Право України.* 2017. № 3. С. 38–45.

28. Мірошниченко М. Ідея конституційної держави в стратегії державотворення за доби Української Народної Республіки. *Право України.* 2017. № 11. С. 48–57.

29. Романюк Я., Іванченко І. Іменем України: становлення судової влади у період Української революції 1917–1921 рр. *Право України.* 2017. № 3. С. 46–61.

30. Рум'янцев В. Історичні та етнополітичні витоки Української Народної Республіки. *Право України.* 2017. № 11. С. 40–47.

31. Рум'янцев В. Утворення Української Центральної Ради та формування її представницького складу. *Право України.* 2017. № 3. С. 11–19.

32. Тищик Б. Державний устрій та законотворча діяльність Західноукраїнської Народної Республіки. *Право України.* 2017. № 3. С. 80–86.

33. Чорна С. Війна за свідомість: науковець спростовує ключові російські міфи про Україну. *Голос України.* 2018. 25 квіт. (№ 77). С. 10.

34. Чорна С. Перші "кіборги": незламний дух і сила волі. *Голос України.* 2020. 29 січ. (№ 17). С. 1, 12.

35. Шаповал В., Корнєєв А. Історія конституційного упорядкування сучасної української держави. *Право України.* 2011. № 6. С. 249–261.

36. Шевченко А., Кудін С. Джерела права у період існування Української Народної Республіки. *Право України.* 2017. № 11. С. 101–108.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Національний музей історії України – http://www.nmiu.org.ua/
2. Національний музей історії України у Другій світовій війні – http://www.warmuseum.kiev.ua/
3. Інститут історії України НАН України – http://www.history.org.ua/
4. Український історичний журнал – http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal

Розробник програми _____ Л. В. Матвієнко